

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., második sor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „nyilvántartási” cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A „K. KÖZLÖNY”

Előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

A „K. K.” szerkesztősége.

Kolozsvár, oct. 22.

V.

Megmutattuk előbbi cikkünkben a szakminiszteri kormány-alak elönyt a collegialis, vagy tán jobban: dicasterialis alak felett a közös birodalomhoz való viszonyainkra nézve, ezen cikkünk teendője lesz ezen előnyt a királyság tartományainak egymáshoz viszonyaira nézve is kimutatni.

Mindig feltéve azt, hogy a császárság közvetlen tartományai felelős miniszterium, és a szűkebb Reichsrath által egy a Landtagoknál erősebb és termékenyebb közös képviselőt jogaival vannak és maradnak felruházva, valyon versenyezhetnek e majd a magyar királyságnak külön Landtagokra s külön korlátnokságok alatt szétszaggatott tartományai?

Tudjuk hogy intézkvényeinkben a korlátnokság maga nem ministeri állomás, az a fejedelmi hatalom kiterjedésének ellenőrzése végett állított fel a nép részéről, s ellenjegyzése nélkül nem bírtak hitelességgel a felsőbb rendeletek, ellenjegyezni pedig csak is törvényes rendelkezéseket volt szabad.

E szerint minden kezdeményezés, akár reformok, akár változtatásokra, adó emelésekre sat. nézve mi nálunk egyenesen a királyi hatalomból, és az ő felsége személyétől eredett, a minél fogva az elvi összeütközések a képviselőt s illetőleg a nemzetet mindig azon apostoli méltósággal hozták összeütközésbe, a kinek, mint nem kormányzó, hanem uralkodónak, felsőbb elhivatásánál fogva felül kellene állania a pártokon s döntő bíróvá válnia a nemzet tusái felett azáltal, hogy a többség ohajtását s eszméit érvényre juttatja.

Igaz hogy törvényeink szerint a korlátnokság több méltóságokat lehetett perbe fogni, a mint ez 1790-ben az erdélyi országgyűlésen is fennforgott, de ezen törvénybe fogás joga azon régi udvari illem analogiájára volt szervezve, midőn a király gyermekének vétkéért a nevelők a királyi emulust verték meg.

Nálunk a király cselekedett, kormányunk joga csak informatorius jog volt s ugy az Ulászló decretuma mint a későbbi hitlenségi törvények a főembereket azon ürügy alatt vethették nota alá, hogy „a fejedelemnek mi-ért adtak hamis tanácsot” sőt ezen feltevés magán jogunk terén is áthúzódik a recursus azon jogánál fogva melylyel a püret vesztett fél a „rosszul informált fejedelemtől a jobban informált fejedelemhez” folyamodhatott.

Igaz hogy e jog a népszabadság több oldalú védelmére hozott, a fejedelmi hatalom tulbarapozása ellen, de valóban sérté a fejedelem méltóságát, az hogy róla feltette a törvényt, hogy hamis tanácsokat fogadhat el, s rosszul informálható.

Azon időben azonban midőn a felelős miniszterség eszméje még nem volt kifejlesztve, s az uralkodás és kormányzat eszméje nem volt elkülönítve, csak ez utja lehetett a nép és egyén joga védelmének, s az absolutismus eszméje elleni csatározásnak.

De a miniszteri felelősség eszméje által az uralkodó szent személye egyszerre felül emelkedett a rosszul informálhatóság fogal-

mán, felül azon, hogy a kormány ellenzéke egyszerűen az uralkodó ellenzékeinek tekintessék. A király a képviselőt többségében látta nyilvánulni, a nemzet akarát, s mint pártokon felül álló bíró és atya, állítá a nép közvéleményéből kifolyó kormányt.

Igy a pártvizek soha sem fenyegeték a trónt magát, és a haladás embere, soha sem esett már eo ipso az uralkodó szeretetlenségébe, mert ő merészelt a kormány hibáit, vagy retrograd irányát megtámadni.

Ezen eszélyes változtatás által állott be a népek haladási képessége, ezáltal lett az, hogy valaki ha nemzetének reformátora akart lenni, nem kelle a miatt magát előre felállodnia.

Nálunk évszázadok óta ezen szerencsétlen alapon fejték ki a pártok árnyalata „maradó” és „haladó” vagy „kormánypárt” és „ellenzék”, e volt a két pártárvány, melynek már elnevezése feltételezte azt, hogy azon kormány, mely a király nevében cselekszik, csak a haladásnak, a reformnak nem barátja.

A ki tehát hazájában reformokat akart, a ki a kormány minden intézményei előtt még nem hajolt, az vagy eljárt az uralkodó kezéig, el minden közszolgálatához való igényét, vagy apostatává kelle válnia. A haladás így lehetetlen volt, s azon kívül a korona sem nyugodott a nép közvéleményén, s nem volt így valódi szabadság, mert nem kormányoztak minket, hanem uralkodtak felettünk. Nem volt bizalom a népnél, a melynek alapján a birodalom valódi előhaladása s jóléte lendületet vehessen. Sőt ezen állapot az actioval járó reactio természeté szerint többször vezette hazánkat a fegyveres ellenállásra.

Hogyan állott a közvélemény a kormány-nal szemben eléggé mutatja azt egy vonás Széchenyi életéből, midőn nagyszerű cselekvő pályája által végre őt az uralkodás nem ignorálhatta; a nagy honfi fontos államgazdasági reformok kivitele végett királyi megbízást, — és pedig nem hivatalt — fogadott el; s a közvélemény egyszerre gyanus lett irányában s Kossuth lett az ellenzék vezére.

Az állam célja az, hogy a nemzet biz- zék a dynastiában, szeresse, tisztelje uralkodóját.

Fényes példáját látjuk ez alkotmányos viszonyok Angliában. Ott az ellenzék fogalma nines összekötve a haladás fogalmával, ma ellenzék a thori, holnap ellenzék a whig, a király pedig a nép szeretetének tárgya, mert a kormányon ülő whigek ellen emelkedő közvélemény nem a király ellen emelkedik, a király elmozdítja a whigeket, s a nép ki van elégitve.

Részünkről, ha az uralkodók helyzetébe tesszük át magunkat, sokkal dicőbbnek látnók állásunkat abban, hogy a nép szeretetét mindenestre bírassuk, a mit a pártoknak a kormányon a nép közvéleménye szerinti cselekedése által már oly biztosan elértek az alkotmányos monarchák.

E szerint tehát a magyar királyság tartományai egymáshoz viszonyunkban hátrányban vannak Austria megett, a mely külön ügyeire szakminisiteriummal, s közös országgyűléssel bír.

Mintán a fűlség föltétlen hatalmát az osztrák parlamentarizmus állammal megosztá, s mintán a bécsi minisiterium létezésének gyökere az osztrák közvéleményben van, felfogható, hogy az uralkodó ezen közvélemény által kormányoztatván; királyságunkban, hol a kormányfelelősség helyett a királyi akarat áll, ama közvélemény szelleme szerint foly a kormányzás.

Igy könnyen felfoghatni az osztrák nép befolyását autonóm ügyeinkbe is.

Igy tartományaink a történelmi összetartozásért a parlamentarizmus jogot áldozták fel; közvéleményük nem nyom az illetők mérlegében.

Mig ellenben a felelős ministeri eszmével, Austria közvetlen tartományai, mint egy más nagy népcsaláldhoz tartozók s különben is államgazdasági szempontból mercantilis érdekek, saját külön parlamentjük vagy is szűkebb reichsrathjuk s felelős ministeriumuk; s a magyar királyság tartományai mint összetartozó népfajú elemek és nemzetgazdasági-lag physioerati érdekek, saját közös képviselőtök s kormányuk után, egyarányu belső előhaladási képességgel bírhatnának a nélkül, hogy egyik a másst praedominálhassa, s a jólétben s előhaladásban már a szerencsésebb szerkezetnél fogva, tulszárnyalhassa.

Ott kormányban és képviselőben egység hozott be, minket a dicasterialis rendszer szétszaggat; mi nem bírnok erősebb alkotmányi organismussal, mint Stiria vagy Karinthia, ha önmagában külön hagyatnók, szűkkörű Landtagjára szorítva, s a szűkebb reichsrathból kizárva; mi ugy vagyunk, mint azon tartományok voltak 1848 előtt; ők ugy vannak, mint mi voltunk a separatio előtt, midőn a magyar királyok alatt közös törvényhozással, s közös királyi tanácsosai bíránk, s Erdély vagy Horvátország tartományi gyűlései csakis a keblü, a tartományi ügyek elintézésére gyűltek össze alkalom szerint.

A szakminisiteri kormányzás által tehát az osztrák császárság örökös tartományai egy erősebb organismust kaptak, képviselőtök compact ereje s a megigért ministeri felelősség biztosítja őket az absolutismus ellen; minket a Landtagokra s külön dicasterialis kormányzatokra való szétszaggatottság tehetetlenné tett, egymáshoz való történelmi viszonyunkat megazította, még a szakminisiterialis s közös képviselői forma képes volna összetartani, s közös erkölcsi erőnk egy gyűlpontra összevonni, mely által polgári szabadságunk s előhaladásunk fáklyáját meggyújthatnók.

Egy röpirat, s nem vázlatos vezércikknek tárgya lenne eszméink tüzetesebb kifejtése, de ugy hiszszük, eszméink vezérfonalát e vázlatokban is átlátszóvá tehetjük.

Szóljunk már a két rendszer közti különbségről, harmadik feltett kérdésünk irányában is.

— Szerény észrevételek dr. Szabó urnak a „Kolozsvári Közlöny” 123-dik számában „a kolozsvári rom. kath. plebános választás ügyében” kiadott közleményére.

Ha e derék lapok vidéki olvasói maguk is, mint mi, tanulni lehetnek volna azon sajátos eljárásnak, melyet az itteni papválasztás előtt, alatt és után némelyek követtek, ha dr. Szabó úri személyének védelmére kelvén, engem és paptársaimat gyanúsításaitól megkímélve: fölösleges lenne jelen felszólalásom. . . . De most a hallgatás által amazok iránti figyelmetlenségnek s ezek iránti részvéletlenségnek vádját vonnám fejemre.

Mellőzve egyéb okoskodásait a tisztelt doctor urnak csupán azon tetteire szorítkoznak szerény észrevételeim, melyek reánk sérelmesek.

„Szerettem volna” írja doctor ur, hogy a püspökök akár kétségen felüli, akár talán kétségre vonható jogai ellen ne a plebános helynök és paptársai kezdjék a támadást. Mely jogok ellen? . . . és minő támadást?

I. Kik a sept. 16-ki és october 8-diki értekezletet alkalmával engem nyilatkozni halottak (kivéve azon néhány egyént, kik az elfogultság hallosóján fogták fel szavaimat) Isten és emberek előtt tanuszkodhatnak róla, mikép az egyházi felsőbbség ellen semmi sértőt, semmi illetlen nem szóltam, s nem is

egyebet vitattam, mint azt, hogy minden ekörig kiküthetett adatok azt bizonyítják, mikép papválasztás alkalmával a választók Kolozsvárt mindig csak egy egyénre, és soha sem háromra szavaztak. Ennek ellenkezőjét bebizonyítandó dr. Szabó ur idéz a püspök Rudnay látogatási jegyzőkönyvéből egy helyet, hol ez áll: „Utebatur (parochiana communis iure electionis) iam plures idoneos e clerico episcopo praesentando, iam unum e pluribus ab episcopo propositis, imo quandoque unicum propositum acceptando.” Ez azonban, mit sem bizonyít az egyes választás ellen, ha a körülményeket, mint minden józan magyarázatnál szükséges — figyelembe vesszük. A halhatlan emléktü püspök Rudnay ugyanis tervbe vett hivatalos látogatása (causita visitatio) előtt 1817 január 6-káról a szokásos kérdéseket fölteszi akkori lelkész Szabó Jánosnak, melyek között a IV. ez volt: „Quis patronus? quo fundamento hoc iure gaudeat? in quo praecipue exercitium huius iuris situm est? quis modus praesentandi parochum, an ex pluribus idoneis per Ordinarium propositis unum deligat, aut ex pluribus per se propositis unum Episcopo deligendum relinquat, aut quodpiam individuum directe nominet, investitura canonica providendum?” e kérdésre feleli Szabó János lelkész doctor ur által idézett fennebbi „Utebatur” stb. a nélkül, hogy feleletét okmányok idézése, vagy élő tanuk vallomásaival támogatná. Ez tehát neki egyéni nézete lehetett. S éppen e körülmény szolgálhat kulesul annak megfajlására, hogy a bevezetett látogatás után püspök Rudnay kiadott decretumának tizedik pontjában éppen ezen IV. kérdésre vonatkozólag így rendelkezik: „Jus quidem patronatus in eligendo plebano a divis Hungariae regibus civitati Claudiopolitanae olim tributum et per communitatem catholicam constanter exercitum porro quoque intactum ac illibatum relinquimus; cum tamen nuper occasione canonicae visitationis capituli cathedralis nostrae Ecclesiae Albae-Carolinensis denarium numerum actualium canonicorum stabiliter ad eum modum defixerimus, ut praeter novem residentes praebendosque capitulari provisos Parochus insuper Claudiopolitanus, cui curam archivi B. M. V. de Kolos-Monostro delitulum, munusque conservatoris capitularis cum officio Parochi constanter univimus, citra tamen canonicaem praebendam, denario hoc numero semper censeatur et actuale capituli nostri membrum gradualis serie ab ultimo stallo usque ad Dignitates exclusivae, quamdiu in munere parochiali versabitur, ascensurum constituat; suapte sequitur, quoties parochia haec in vacantiam reciderit, vel cum reductu parochi ad residens capitulum, adeoque denario eius numero completo unum e gremio actualium canonicorum, cuius nempe praebendam munere suo decessurus Parochus antea Claudiopolitanus occupet, per communitatem catholicam ad hanc parochiam nobis praesentandum esse; vel si parochum simul canonicum mori, aut extra capitulum promoveri, ac proinde vacantiam in capitulo una enasci contingerit, communitati catholicae omnino liberum permanere, ut quemcumque e clerico nostro, idoneis animi corporisque dotibus instructum in parochum eligere valeat.” Már, ki a latin nyelvnek csak elemeit is ismeri, ezen szavakat: unum, és quemcumque, háromnak teljességgel nem fogja fordítani.

b) Dr. Szabó ur maga mondja, hogy „Szepessy püspöknél a papválasztásra nézve szóról szóra az található, a mit Rudnaynál látánk.” S hogy csakis az egy Eschenbachra szavaztak 1826-ban az akkori választók, a jegyzőkönyv tanúsítja.

c) Egy névre szavazott Eschenbach halála után 1830-ban is mind a 32 választó, (kik közül négyen ma is élő tanuk), különben nem alakulhattak volna a szavazatszámok ugy, hogy egyik jelölt 22 „ a második 4 „ a harmadik 3 „ a negyedik 2 „ az ötödik 1

és így együtt 32 szavazatot nyertek.

Ha, mind ezek dacára, dr. Szabó ur mégis így hizelek magának: „Látja ezikkiről ur, mégis csak mi kutattuk fel azokat az okmányokat, csakhogy aztán mi meg is olvastuk azokat

jól; vagy az értelmezés, vagy az akarat elfogultságáról válhatik gyanússá.

II. Lásunk már mit nevez dr. Szabó ur püspöki jogok megtámadásának.

A szeptember 16-án tartott szűkebb körű megyegyűlés, mely az azon hó 18-ára kitűzött választáshoz előkészítő vala, az egyre vagy háromra szavazás fölött kiegyezni nem tudván, abban állapodott meg, hogy a választási elnök címz. esperes főt. Pakó János ur tegyen püspök ő nméltóságához távirat útján kérdést: ha egyre vagy háromra akar-e ő nagyméltósága szavaztatni? mit a választási elnapolása és püspök ő nméltóságának választási elnök urhoz intézett egy leirata követett. E leiratban azt rendeli a ritka tapintatu egyházfőjedelem, hogy — mivel ő nméltósága nincs birtokában oly adatoknak, melyekből a kolozsvári választási eljárás az egyes vagy háromra nézt megtudhassa, elnök esperes ur „a kolozsvári megyegyűlések jegyzőkönyveiből s a még életben levő választók kihallgatott nyilatkozataiból constatozza a régi usust“, ha ez egyre-e vagy háromra történt ezelőtt a szavazás? E kérdése már ő nméltóságának arra mutat, hogy a régi usust respectálni kész. Egyre szavazás mellett szólnak a jegyzőkönyvek, ezt bizonyítják az élő régiebb választók; s ha mégis háromra szavazás lön most parancsolva: csak természetesnek tűnhetett fel azon kérdés: mily reformatio lehetett az, melynek eredménye a háromra szavazást parancsoló főpásztori kegyes leirat? Igaz, hogy e kérdést az october 8-ki értekezleten alólt kockáztatta, de sem ő, sem vele egyetemben levő paptársai olyat nem szóltak, mit püspöki jogok megtámadásának lehessen bélyegezni; sőt éppen az általuk mindig tiszteletben tartott püspöki jogokat, a dr. Szabó ur által is idézett Statut. Dioec. part. primae sect. XII. §. 5. tudva, ismerve, az egyre szavazás mellett, három fölterjesztést sürgettek, mely által a főpásztornak joga — három közül egyet kinevezni — sértetlenül megtartott.

Nem levén tehát a papok részéről támadás, nem volt szükség a laikusok szerepésére sem, kiket egyébiránt a megtámadott egyházi jogok védelmében mi mindig szívesen tüdőzlünk soraink között, csak hogy azán személyért jogot áldozni — elvkérdést pártkérdéssé devalválni — még csak opportunitás szempontjából is — tartózkodjanak.

Ágoston Károly,
id. lelkész-helynök.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Lapunk mai száma rajtunk kívül eső ok miatt késétt.
— H. H. elkezdett cizikének folytatását adni nem áll hatalmunkban.
— A jövő színházi saiont Follinus Hegedűs Lajos „Bibor és gyász“ című drámájával kezdi meg, a jövő hó első napján.

TÁRCA.

Nyílt levél Kriza Jánoshoz.

A délibábos alföldről üdvözet önnek vad-rózsás bérczei között.

Ismeretlenül bár, de teljes bizalommal járulok önhoz, mert hiszen a nép legméltóbb barátjához, szellemi termékeinek páratlan ismertetőjéhez intézem soraimat.

Mióta „Vadrózsák“ irodalmunk kertjében teltve vannak, mióta a székelő népballadák elfoglalták méltó helyüket: nem csak a kisfaludi-ársaság vette újra fel gyűjtőmunkájának elejét fonálát, de egyesek is érezve a népköltési gyűjtemények roppant fontosságát, irodalmunkban tényezőkként befolyását, kezdének a nép szellemi kincseinek bányái felé fordulni s rendszeres terv szerint aknákat nyitni s kutatásokat tenni. Így (a többek között) Nógrádban a palócokat Pap Gyula Kun Bélával karöltve, a Hortobágy tájékat Szántay Aladár urak tevék buvárlatuk tárgyává.

Az alföld ez alsó részén Török Károly működik. A három előbbi gyűjtő munkálkodásáról adataink nem levén, ezuttal őket kénytelen vagyok egyszerűen megemlíteni.

Török Károly különösen a nagy kiterjedésű Hód-Mező Vársárhelyt vette kutatás alá. Vársárhely régi város. A XIII. század előtt már nyoma van létezésének¹⁾; viharos, érdekes múltjával felhívja a történetbuvár figyelmét. Határa 11 □ mértföldnél többre megy, s mint oázis megőrzé üdésében ekkoráig nyelvjárási sajátosságát. Egyedül áll mintegy bekeelve a többi határos városok között nyelvjárására nézve. A közép e-t mindig ő-nek mondja. Legyen erről ennyi elég főjellemvonásul, hossz-as és nem ide tartozó lenne bővebb fejtegetés-s ismertetésbe való becsátkozás.

— Hirszerint a kolozsvári jogegyetemnél az erdélyi jog tanárává Endes Gábor neveztetett ki.

— A kir. főkörmányszék a következő rendeletet adta ki: Ő cs. királyi apostoli Felsége Erdély nagy fejedelme és székelylek ispánja legkegyelmesebb Urunk nevében. Az állatnyésztés hazánkban a jólétnek, vagyonosodásnak, s jövedelemnek egyik legnevezetesebb emeltitje. Nem lehet azért eléggé roszaloni azon hanyagságot és közönyösséget, mely a vármegyék és székelylek területén levő közsegeknek a tenyész-állatok beszerzése és ápolása körül kiválólag a szarvas marhákra nézve uralg. Vannak közsegek, melyeknek 100—200 számot meghaladó tehénfalkájuk van, de egészen használható bikájuk hiányzik, többnyire egy-két éves bikabornyut tartanak, s arra is illő gondot nem fordítanak, s a rakonczátlan subanczok a minden figyelmet nélkülözö bikát addig ingerlik, míg szilaj düfös lesz, s többé nem tartható. A szász hatóságok e tekintetben példányul szolgálhatnak, egy szász község megtakarított, s haszonlatlan cizmeken el nem fecsérelt közjöveldelméből megad 100—200 forintot egy jó bikáért, s úgy gondolja azt, mint egy jóvendőre az egész községre nézve áldásos jövedelmi tökét; e részben a vármegyei és székelylek közsegeknek tovább is hátramaradni saját érdekük nem engedheti. Miután ez irányban az erdélyi gazdasági egylet is nyomatékos fölterjesztést tett a királyi körmányszékhez: ennek ötletéből megrendeltetik ezennel minden megyei és székelylek hatóságoknak szoros felelősség terhe alatt, a közsegekkel legközelebb érintkezésbe álló politikai tisztviselők által mindenik községet arra szorítani, hogy minden 50—60 darab tehénre köteles legyen egy szakértők által megvizsgált, kifejtett, tenyésztesre alkalmas, 5 évesnél nem vénebb bikát venni, s azt folytonosan jó állapotban tartani. E rendelet pontos teljesítése felett örködni a tisztségek felelős. Végre nem mulasztja el a kir. körmányszék a szöklőkben, erdőkön, mezőkben lábra kapott kártételekről szüntetlen szaporodó panaszokból azt következtetni, hogy az erre nézve idei január 4-ről 405. szám alatti rendeletet — a hanyagok ellen azon rendeletben írt módon járjanak el, — s azok neveit ide is jelentessék fel. Az erdélyi kir. főkörmányszéknek N. Szebenben, sept. 19-én 1864. tartott üléséből.

Nagy kiterjedésű határán nemhogy erdőt, fát is alig lát a szem másutt, mint az imitt amott szétszórtva levő tanyák előtt három-négy sárga lombo akácot. 48-ig baromtenyésztséssel foglalkozott messzefutó rónáin, s népessége (mely felül van a 40 ezeren) most is jobbadán földmivelől, pásztor, tanyai nép.

Az életnek, a pusztá, a rengő délibáb, a regényes Hód-tó, (itt fogta el Kun László Oldamurt), a közel Tisza egész kis dalos országga tették e várost.

Annyi itt a dal, mintha fü gyanánt nőne a dűs mezőn; annyi a tündérmese, mintha még most is tündérek fürdenének a hold ragyogó sugariban. Hát még a sok monda, közmondás, gyermek vers, játékdal, találós mese, közzöntó stb.

Török Károly jól választott. Lassan, zajtalan, de folyvást gyűjtött fáradhatatlanul; gabnaszemeknek nézte a nép szellemi termékeit, melyek uton utfélen elhaladozva hevernek, s a felszedetgetett szemek ime jökora halmazba torlódtak össze, s T. K. gyűjtőmunkája tekintélyes gyűjtemény.

Szám szerint nem tudom mennyiségét meghatározni; de nem mondom többet a valónál, ha kimondom: eddig rendbe hozott készlete meghaladja a 40 nyomott ivet! S ez mind új dolog. Gyűjtőmunkája egyetlen darabja sem látott napvilágot. Ez okoknál fogva érteni fog engem ki-ki: hogy jelen soraimmal siettem fölkeresni azon férfit, ki első gyűjtött fátylát megvilágít a nép rejtett kincseit²⁾. S ha végre odaveszszük még a 20-nál többre menő népballadát, remélem megbecsátja ön vakmerőségemet: hogy százféleképp igénybe vett perczet elrablom.

E népballadákat adandó alkalommal gyűjtő tisztelete jelül bator lesz önnek közölni, s én arra ezuttal legnagyobb akaratom mellett képes nem leheték. Hanem addig is, még ez

— Biztos értesüléstünk szerint Kolozsvár sz. kir. városi rom. kath. plebánossá a választó község által kijelölt s ferterjesztett három papi egyén közül mlgs Lőnhart Ferencz oldalmelletti és theologus-kanonok s pápai praelatus ur erősített meg a kápolnái helyettes által.

— Báró Bánffy Dezső, ki a főrangú körök egyik legkitűnőbb ifjának méltán tartatik, a napokban jegyezte el Kemény Mária bárónót, kiről csak elragadtatással szólnak, a kik ismerik. — Sok boldogságot kívánunk mind a kettőnek.

— Ő Felsége — mint a „Botschafter“ jelti — gróf Nádasdy erd. udv. főkanzellár urnak egészségi okokból benyújtott lemondási kérvényét nem fogadta el.

— A ministertanács, mely folyó hó 17-re volt kitűzve — írják Bécshől a „P. L.“-nak — tulajdonképpen nem is nevezhető ennek. A ministerek inkább csak egyes előterjesztéseket tettek Ő Felségének, s észrevétetett, hogy gr. Rechberg majdnem egy órán át időzött Ő Felségénél, s így valószínű, hogy a külügyi kérdések egész hálózata s a politikai helyzet minden irányban, szönyegre került. Minthogy azonban ministeri össztanácskozás nem tartott, nagy napi-kérdések természetesen függőben maradtak. Jellemző gróf Rechberg egy nyilatkozata, melyet egy lap azon megjegyzése alkalmából tett, hogy „zavarodott pénzügyi és nemzetgazdasági viszonyaink kulcsa a külügyi hivatalban keresendő“, s így Austria rosz pénzügyi helyzeteiről a külügyi ministert teszi felelőssé. „S az idei savanyu borért nem?“ — hangzott a minister laconicus felelete, midőn valaki az említett megjegyzésre figyelmeztetett.

— B. Philippovich tbnok, volt kormánybiztos a karlovitzi congressuson e hét elején Bécsbe várak. A tbnok ur magával viszi a congressus munkálatait. Maschierovics püspök is jövő héten Bécsbe megy, szint így Benedek tbszernagy is, kivel a sereglészállítás ügyében folytatattának a tárgyalások.

— Aradról hat koros nő és két férfi Jeruzsalembe indult, a sz. sirhoz vezeklésből. Mielőtt elindultak, a szentegyházban egyházi áldásban részesültek.

— (Véletlenül talált gyémánt.) A rumburgi heti lapnak írják Ehrenbergből: „Egy erdész az erdőben egy favágóval találkozott, s tüzet kért tőle pipájába. Mint egy a pipára gyújtás közben szokás, beszédbe keveredtek, s az erdész elmondta, hogy valahol elvesztette kováját, a gyufát pedig nem szenvedheti. A vén favágó színt azon nézetben volt, hogy csak nincs jobb mint az acél, kova, tapló, s monda, hogy van ő neki otthon már 8 év óta egy nagy darab kovája. S mivel nem messze lakott, azt mondta az erdésznek, menjen vele, majd eltöri a ková, s egy darabot neki is ad belőle; ugy is lett, de midőn a kovázt szétvették, — csodák csodája! egy nagy darab gyémántot találtak belenőve. A dolog-

nak azonnal hire szaladt, s a szerencsés találonak már 20,000 tallért ígérték a gyémántért, de az előbb meg akarta becsültetni egy drezdai ékszerészszel. A gyémánt nagysága még eddig függő kérdés, mert némelyek akkorának mondják, mint egy mogyoró, de némelyek azt mondják, hogy legalább akkora, mint egy gesztenye.“

— (A horvát kérdés.) A „Pol. Corr.“ hitteles forrásból értesül, hogy a horvát kérdést egyelőre csakugyan elejtik s egyedül a magyar kérdéssel foglalkoznak. Ennek oka az, hogy a horvát kérdés elveszti minden nagyobb jelentőségét, mihelyt a magyar meg van oldva. Mazurancs, horvát udv. korlátnak elkészítette az országgyűlés számára új választási rendjét s több ízben fel is szólalt az országgyűlés összehívására iránt; de azon választ kaptak, hogy annak idején majd értesítik őt. Mazurancs ur, ki különben föltétlen híve a kormányának, abban az egyben Horvát- és Szlavonországgal együtt ellenzéki, hogy az oct. diploma alapján a „háromegy királyság“ integritását elismertetni kívánja. Ha ezt a kormány megteszi, nem csak a korlátnak ur, hanem Horvát- és Szlavonország részéről sem tarthat semminemű ellenzék. Bécshől legálább, a „Pol. Corr.“ szerint, így vannak értesítve.

— Karlsruhéből a szerelemföltés és boszu következő borzalmas drámáját közlik a francia lapok: Egy bizonyos lengyel gróf, miután Karlsruhe egyik legszebb hölgyét, de la B., kisasszonyt elcsábít és egy fiatal, gazdag özevgy miatt elhagyta, B... k. a., a ki a gróftól komolyan szerette, mindent elkövetett visszahódítására, ámde hasztalan. Elhatározta tehát magában, hogy megboszulandja. Folyó hó 5-kén nagy táncvigalom volt L. marquise-nél; a ház urnöje egybekelését ünneplé K. gróffal. Az ünneplé igen fényes volt és a marquise gyönyörűn öltözve forgott vendégei körül, midőn B. k. a. mosolygva közeledik hozzá azon látszattal, hogy őt üdvözölje; de abban a pillanatban, midőn előtte meghajlott, egy üvegeze tartalmát, melyet magánál rejtgetett, egészen az arcába öntö. A marquise jankiáltására a vendégek minden oldalról elösiettek, s megdöbbenve látták, hogy a marquise areza és keble kénssával volt leöntve. Mig a szolban ez történt, kívül egy más borzasztó jelenet ment végbe. Egy gazdag bér-rubás szolga a grófi főlegénynek egy sürgős levelet nyújtott át, melynek olvasására a gróf elsápadt és elsiettet. Másnap halva találták őt, törzsúrással meggyilkolva. B. k. a. néhány nap múlva a Karlsruhénál elfolyó vízből halva vonatott ki. A marquise egész életében borzasztón el van csúfítva s tartanak tőle, hogy személivágat is elveszti.

— A „Ferencz császár“ és „Sándor császár“ porosz ezredék folyó hó 14-kén ülték meg Berlinben fenállásuk felszázados ünnepét. Az előbbi ezred legmagasb főnökének az ünnepélyen felolvasott kéziratában ő cs. királyi

megtörténék, közülük kettőt van szerencsém bemutatni.

1.

Gyöngyvári Katicza.

Istenem, Istenem!
Ugyan mi lett engem?
Három rőf pánktia
Körül nem ér engem.

Eddig egyet vettem
Bokorra kötöttem,
De már harmat vettem;
Bokrot nem kötöttem.

Lányom, édes lányom
Gyöngyvári Katiczám!
Hogy van a te ruhád
Elöl rövidedik
Hátul hosszabbodik.

Anyám, édes anyám!
Kedves édes anyám!
Szabó nem jól szabta
Varró nem jól varrta.

Lányom, édes lányom
Gyöngyvári Katiczám!
Szabó is jól szabta,
Varró is jól varrta;
Verje meg az Isten
A te rosz voltodat!

Anyám, édes anyám
Kedves, édes anyám!
A ki a nagy hében
Hétszer megkérte:
Attól van énnekem
Hét hónapi terhem.

Lányom, édes lányom
De nagy... lettél
Engem a házamba
Meggőgyenítettél.

Vigyétek, vigyétek
Katonák vigyétek
Mélységes tömlőczöm
Mélyére vessétek.

Lányom, édes lányom
Gyöngyvári Katiczám,
Ugyan mit álmodtál
E hosszú éjszakán?

Az én sárga keztyűm
Az én kezemen volt,
Az én piros cipőm
Az én lábomon volt.

Lányom, édes lányom
Gyöngyvári Katiczám,
A te sárga keztyűd
Lesz a kimulásoz,
A te piros cipőd
Lesz a verónásoz.

Engedjétek egyet,
Hadd írrok levelet
Az én galambomnak
Árhádi Jánosnak.

Az én hüvelyk ujjam
Az én fró pennám,
Az én könyhullásoz
Az én író tentám.

Hollóm, édes hollóm
Vidd el leveletem
Az én galambomnak
Árhádi Jánosnak.

A hollótnál ne küldd,
Mert a holló olyan:
A hol dögöt talál
Ott mindenütt leszáll.

Szarkám, édes szarkám
Vidd el leveletem,
Az én galambomnak
Árhádi Jánosnak.

¹⁾ H.-m.-vársárhelyi Naptár 1863—65-ik évfolyamában bővebben közli e város történetét.

²⁾ Erdélyi gyűjtőmunkája is nagybecsű, de az kizárólag népdalok- és mondákra szorítkozik.

apostoli Felsége legszívesebben részvétét méltóztatik az ezred eme diszünnepe nyilváníttani és annak a törzs- és más tisztjei számára 9, az altisztek és legénység számára 20 rend- és díszjelet adományoz. Ez alkalomból a k. titkos fő udvari nyomdában egy alkalmi nyomtatványt jelent meg „a Ferencz császár 2 sz. testőrgáránatos ezred 50 éves alapítványi ünnepe.”

— A budai nőegylet a közelgő télre levesosztó-intézetet szándékozik állítani.

— Pest városa egyenest a Felségehez akar folyamodni, hogy a katonai löporráktár a város közeléből távolíttassék el. Az újabban történt löporfellobbanások ismét fölidézték az aggodalmat a katonai löporráktár közelsége miatt, melyben ha a 2000 mázsás löpor valamilyen föl találna lobbanni, Pest legnagyobb része romba dőlné.

— Ő cs. kir. apostoli Felsége folyó hó 20-án délelőtt magán-audientiákat méltóztatót adni.

— A Duna szabályozására vonatkozó tervek Buda-Pest között a Csepel-szigetig a budai építészeti igazgatóság kebelében elkészültek. Czeljok a testvér fővárosokat minden árvízi veszélytől megóvni s a hajózási akadályokat végkép elhárítani. A költség 1,400,000 forintot van vetve.

— Dresdában nagyban készülnek a jövő év július havában ott tartandó általános németországi dalár-ünnepélyre. A költségekre 90,000 talért svavaztak meg, melynek nagyobb része az e célra építendő ünnepi teremre fog fordíttatni, mely 30,000 személyt lesz képes befogadni. Legálább is 19,000 énekesre számolnak. Ezen órási énekkar vezényletén villanyjelzéseket fognak használni. Hogy melyik németországi karigazgató fogja ezen éneklő-sereget igazgató pálcájával összehangolni? még nincsen elhatározva.

— Folyó évi október 19-én kell legfeljebb kézzíráttól ő cs. kir. apostoli Felsége herceg Auersperg Károly Vilmos v. a. t. tanácsost a birodalmi tanács urak-házának elnökvé és gróf Kneifstein Ferencz v. b. t. tanácsost a főudvari marsalt alelnökvé; továbbá lovag Hasner Lipót követet s az oktatási tanács elnökét a követek házában elnökvé s lovag Hopfen Ferencz követet és Schmidt Konrád erdélyi kormányzókat tanácsost annak alelnökvé a legközelebbi ülésükre a legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— Veszprémből írják: A múlt hó második felében az almádi szőlőhegyen szomorú eset történt; egy 15 éves veszprémi fiú vigyázatlanságból agyonlőtt egy 9 éves vörösbereányi fiút. A töltés a szemén át hatolt be az agyvelőbe s megtört a bátsó koponyacsontot. A gyermek rögtön halált halhatott, mert föl helyzetében maradt ott, hol meglövetett. A tettes először tagadta, de később bevallotta, hogy bár nem akarattal, ő lötte meg a gyermeket. A megölöttnak atyja csakhamar a gyászszert után meghalt, mert azon lelki rá-

kódthatást, melyet ez eset reá gyakorolt, beteges teste nem bírta el. Megrovandó a szülők azon vétke vigyázatlansága, hogy éretlen gyermekek kezére öldöklő fegyvert bízna. („S.”)

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A „M. Post“ következő észrevételeket közöl Gladstonenak Manchesterben tartott beszédéről:

„Gladstone azt mondja, hogy Angolországban nincsenek ellenségei a szárazföld államai között, s hogy különösen Franciaország azon állam, melylyel a polgárisult világ általános érdekében, szoros szövetséget kell öhajtanunk. Valóban az angol s francia kormányok közti tökéletes egyetértés s közös működés roppant fontosságnak, s azon miniszter, ki külpolitikájában ezen sarkalatos pontot szem elől tévesztene, nem nyerhetné meg az ország bizalmát. Azonban még más analog, s egyenlő érdekű feltételek is léteznek. Franciaországgal szövetségünknek tökéletes egyenlőségen kell alapulnia, s ezen célra kell törekednie a két nemzetnek, ezen eszmével összhangzó elveket követvén; továbbá mindkét nemzetnek elő kell készítenie ama felelősség elfogadására, mit ezen elvek nyilvánítása maga után von. Gyakran mondatott, hogy Francia- s Angolország egyetiltlen magukban is fenttarthatják Európa békéjét. Azonban a hatalmakkal szintűg, mint az egyenlő szemben, az erkölcsi meggyőzésnek physical erőre kell támaszkodnia, s igen helyes azon megjegyezés, mi szerint a Gladstone által ajánlott ovatosság s eszélyesség mellett lényeges dolog, semmi tétovázást sem tanúsítani, és semmi oly áldozattól sem ijedni vissza, melynek sürgetése világosan ki van mutatva, midőn az ország érdekei s becsülete forognak kérdésben.”

A londoni lapok jelentik, hogy legközelebb Liverpoolban aláírás nyitattott meg, Gladstone tiszteletére emlékszóbor felállítását végezt. Ezen emlékszóbor a városházban fogna felállíttatni.

A „M. Herald“ azt állítja, hogy az angol kormány komolyan kezd aggódni a hajóhad szolgálatra alkalmas tengerészek gyér száma miatt. Ennek oka onnan ered, mivel az 1853-kezdődött 10 évi folytonos szolgálati idő jelenleg lejárt, s számos tengerésznek vonakodnak újra szolgálatba lépni. Azok főleg az admirális jelen első lordja által kihirdetett új tengerészeti büntető-törvénykönyv miatt emelnek panaszt. Ezen törvénykönyv szerint a legesekélyebb kihágások is a zsold egy részének elvételével büntetnek. Továbbá azt is szemére vetik az admirálisnak, hogy nem teljesít azon ígértét, miszerint a tengerész szabadon választhatandja ki ama hajót, melyen szolgálni akar, valamint a miatt is panaszt emelnek, hogy gyakran távoleső állomásokra küldetnek, a nélkül, hogy még csak családjuktól elbúcsúzni is idejűk lenne.

Newcastle herceg f. hó 18-án Claumben-ben meghalt.

London, oct. 20. A „Reuter. Bureau“ közlése teszi a görög királynak e hó 19-ről kelt leiratát, melyben a király a nemzeti gyűlés tárgyalásainak lassúsága feletti sajnálatát fejezi ki, mi által a népből elkeseredés idéztett elő, s az alkotmány és választási törvény feletti tanácskozás befejezésére egy havi határidő tűztett ki. Ezen határidő lefolyása után a király fentartja magának a további teendők szabadságát, s a felelősséget a nemzeti gyűlésre hárítja.

Franciaország. A „France“ szerint az orosz császár s császárné, gyermekeikkel s kíséretükkel együtt, f. hó 18-án esti 8 órakor Mühlhausenbe érkeztek, s másnap reggeli 9 órakor tovább utaztak. Folyó hó 19-én este kelle Lyonba érkezniük külön vonattal, s onnan 20-án reggeli 10 órakor tovább indulniok. Az incognitó szigorú megtartása végett tett előintézkedések következtében a lyoniak ezen esemény által gerjesztett kándiságukat nem fogják kielégíthetni.

A czár udvarához tartozó számos előkelő oroszok jöttek Párisba, hogy onnan Nizzába utazzanak. Több más oroszok — mintán déli Franciaországot meglátogatók, s Párisban néhány napig megállapodtak — legközelebb Gortsakoff herceggel együtt Oroszországba fognak visszatérni. Ez utóbbiak közt említik Hamburgert, Gortsakoff herceg kabinetének főnökét is, mely ügyes tollu államférfinak tulajdonítják az orosz diplomácia legfontosabb sürgőnyelnek szerkesztését. Budberg báró, a párisi orosz követ, a császári családót Nizzába kíséri el, és Sándor császár eltávózásaig ott fog maradni. Darmstadtól elindulásuk előtt, az orosz császár s császárné táviratilag ismételve arra szólíták fel az utjukban eső főbb helyek főnökeit, hogy minden manifestációtól, s minden oly lépéstől tartózkodjanak, mely a fentartatni kívánt incognitót elárulhatná. Ezen megye-főnökök közül többen, kik a tárgybani utasítások kinyerése végett Párisba jöttek, onnan ismét eltávóztak.

Mig a francia felhivatalos lapok azt igyekeznek bebizonyítani, hogy Florenz nem lesz ideiglenes, hanem végleges fővárosa Olaszországnak, addig Olaszországból folyvást oly tudósítások érkeznek, melyek az ellenkezőt bizonyítják, Victor Emanuel abbéli elhatározását, hogy a főváros Florenczbe helyeztessék át, körülbelül e szavakkal adta tudára minisztereinek: „Mélyen fájlalom, hogy kénytelen vagyok elhagyni a turiniakat, kik iránt oly nagy vonzalommal viselkedtem. Nem feledhetem, hogy ők tettem engem Olaszország királyává; de azt sem feledhetem, hogy Olaszországi vagyok. Én megteendém Olaszország iránti kötelességemet. Ha feladatom teljesítve lesz, a koronát átadom fiannak és élttem napjait drága Turinomban fogom befejezni.”

Drouyn de Lhuys kemény kifejezésekben nyilatkozott azon tulzó fejtegetésekről, melyekkel olasz részről a szeptemberi szerződést boncsolgatják. A turini parlament többsége meg van nyerve a conventio ügyének, e szavazatot 220-ra teszik 70 ellenében.

Páris, oct. 21. A spanyol kormány a párisi cabinetnek a conventióról szóló jelentésére azt válaszolja, hogy annak fogantatását elvárva, jelenleg semmi kifogása nincsen a szerződés ellen.

Németország. „Habár a nagy reményekkel várt oct. 18-ka — írja a „Nord. D.“ — nem hozta is meg a békét, de azért, az Elba hercegségek ügyei sebesebb fejlődésnek indultak.”

Ilyen jelentőségnek tartják a „N. Pr. Z.“ által jelentett, s más oldalról is megerősített ama hírt, hogy Lauenburgban a lovagok és tartományi rendek összegyűlleknek, s e gyűlésben indítványozzák Lauenburgnak közvetlen bekebelezését Poroszországba. Semmi kétség abban, hogy a lovagok és rendek az indítványt nagy többséggel fogják elfogadni, s ez esetben a második indítvány kerül szünyegre, mely azt kívánja, hogy a gyűlés haladéknélkül kérje meg a szövetségi gyűlést e határozat szentesítésére és végrehajtására.

Mintthogy azonban a lovagok és rendek a kis Lauenburg lakosságának legkisebb részét képezik, a mellett a Franciaország által annak idejében ajánlott népszavazás, vagy legalább a lakosság többsége akarátának bármily módoni tudatása nem csak Poroszország által méltányoltott, de a 45 millió főből álló nagy német nemzetnél is hangos tetszésre talál, melynek egy töredéke, a „National Verein“ harminczhátszáz bizottsága, csak imént jelenté ki ünnepélyes határozatában, hogy a hercegségek összes népességét illeti meg a jog: belső házrendi felett határozni, s csak is a kül- és a közös németországi viszonyok tekintetében állnak szövetségi felügyelet alatt; e tekintetek valószínűleg elég fontosaknak fognak találtatni arra, hogy a porosz igazgatás folytán nyilatkozó bekebelezési viselkedet magatartási zsinormértékül se bécsben, se Berlinben nem vétetik, s hogy Frankfurtban a szövetségi jogok épsége meg fog óvatni.

A mi a peres hercegségek közigazgatását illeti, erre nézve a berlini felhivatalosok azt tartják, hogy a béke megkötése után a kormányzat — egy megállapítandó rendszabály értelmében — a két nagyhatalom kezében marad mindaddig, míg a fejedelmi jogért perlekedők közt az örökösödési igény el nem döntetik. Az eldöntésre nézve a „Nord.“ úgy értesít, hogy a két nagyhatalom beleegyezésével a szövetség elismert jogtudósokból egy értekezletet alakít, melynek feladata leend a követelők jogigényeinek alapossága, érvénye és elsőleges felett véleményezni.

Ugyancsak a berlini felhivatalosok szabadkoznak azon híresztelés ellen is, mintha közelebbi időben a két praetendens egyike, az

A szarkátul ne küldd,
Mert a szarka csacska,
Titkos verseidet
Nem igen tagadja.

Fecském, édes fecském
Vidd el leveleimet,
Az én galambomnak
Árhádi Jánosnak.

Ha utban találd
Tedd a jobb vállára,
Ha otthon találd
Tedd a tányérjára.

Kocsisom, kocsisom
Kedves fujlajtárom!
Fogd be a lovakat
A fekete gyászba,
Most viszik galambom
A halál órára....

Kedvesem, ha te meghaltál: én is,
É ezem a te fájdalomidat én is.

2.

Jó estét, asszonyom,
Főztél-e vacsorát?
Vacsorát nem főztem,
Nem vártam katonát.
Te szolgáló, jó leányzó
Fűtsd be azt a szobát.
Kettő konyha körül legyen,
Egy pinczébe borért menjen,
Minden elég legyen.

Isten hozott hozzám
Szép magyara gavallér,
Illik oldalodra
Patrontás pantallér.
Nem kell széna a lovadnak,
Jó kovártély lesz magadnak,
Köszönd asszonyodnak.

Kérem asszonyomat
Hadd üljek ölébe,

Hadd tegyem kezemet
Kincses kebelébe¹⁾,
Kicsi nem árt, nem is tesz kárt
Le sem tőri gyöngye ágát,
Aranyos bimbóját.

Félek katonától
Hamis portékától;
Mert ki tudja venni
Titkát mátkájától.
Egy éjszaka mulatozik,
Ölelkezik, csókolózik,
Odább masirozik.

Ne hidd el asszonyom,
Nem olyan vagyok én,
Virágos kis kertben
Palánta vagyok én.
Kicsi nem árt, nem is tesz kárt,
Le sem tőri gyöngye ágát,
Aranyos bimbóját.

Gyöngyvári Katiezát részemről ó-balladának tartom. Az egész ballada nyelve, verselésének ódonasága ide utal. Rim helyét sok helyen a rhytmus pótolja. Az anya, ki katonáival vetteti tömlőcbe leányát s végezteti ki: csak hatalmas váruő lehet. Szerkezetében is az ódonnak határozott jellegét viseli. Sárga kesztyű a halála, piros cipő²⁾ piros vére folyása (álom-magyarázat); a levél írás, a levél küldése hollóttal, szarkátul, fecskétül. A fecskének mondott szavak:

¹⁾ Keleb: kebel; mint kanál: kalán. Nálunk így felszereltre használják.

²⁾ Cipő a csizma helyett valószínűleg későbbi időben, vagy éppen az illető tollba mondó által tétetett. Még pár évtizede itt is piros csizmát viselt a nő-nem; bizony most gondolni sem szeret a csizmára.

Ha utban találd
Tedd a jobb vállára.

Ha otthon találd
Tedd a tányérjára stb. stb.

Szépségeiről nem szükség beszélnem; nálam nál szászorta jobban érzi azt azon lélek, melynek kifolyásaként nem egy szép dalnak örül a két testvér-haza.

Hogy e szép ballada eddigelé ennyi ideig rejtve maradt azon most már meg sem tudunk. Hiszen ha látta is valaki az ily szemétdombon heverő gyöngyöt, restelt lehajolni, hogy felvegye. Most fel van immár véve, hálá az irodalom nemtőjének; s reméljük: méltó helyét elfoglalandja többi társai díszes koszorújában.

Hogy azonban e ballada történethelye nem e vidéken van: gyanum van hinni. Várak voltak ugyan e vidéken; ott volt p. o. a gyulai, a szegedi, az aradi, de ezeket nem igen nevezhetné a nép gyöngyvárnak (levén bennük nem nagy gyönyörűsége). Mert hogy azon várat, melyben e ballada-cselekvény lefolyik, a nép Gyöngyvárnak s innen a vár urnó leányát is Gyöngyvári Katiezának nevezte, a nép természete, s szokásából következik.

Videktől egykor az erdélyi fejedelmeket uralván, néptünk dalaiban ettől fogva ismeri az erdélyi vajdát; a játszó gyermekek játékdalaikban még most is folyvást emlegetik:

Egy ágy hagyma

Hatvan dinnye

Cserép a fenekre.

Leány, leány hun a tyúknak a fija?

Széjjel ide ragada.

Csűr ide, csűr amoda,

Koczkivári dombra.

Az erdélyi vajda

Egy táborit indita,

Az ő táborába

Egy asszonyt kívánja;

Hivassunk,

Hivassunk!

Győjjen ki kend asszony! ¹⁾

Véleményem oda irányul: balladánk történethelye alkalmasint Erdély valamelyik szép vára; így a Gyöngyvár Erdélyben lenne feltehető. Ha van kincses Kolozsvár (néptünk erről is magaslatolag beszél!) miért ne lehetne Gyöngyvár egy valamelyik vár?...

Kiterjedt összeköttetései s széles tapasztalatai folytán egyedül ön lehet az, ki erre nézve tájékozást nyújthat, a mire nézve szabad legyen alázatos tisztelettel fölkeresémet kifejeznem.

A 2-dik számú népballada alkotásánál fogva ritkítja párját. Népballadánk közt különben leginkább az Erdélyi közlött Szép Ilonához hasonlít. Szerkezetének becsét fokozza ritka dallamok verselése, melyen a valódi magyar rhytmus nagy bőséggel van előntve; keresztirimek, alliterációkban is igen szép példákul szolgál, különösen ujdón a katona szájába adott refrain:

Kicsi nem árt, nem is tesz kárt,
Le sem tőri gyöngye ágát,
Aranyos bimbóját.

E ballada [ha nem is olyan régi, mint Gyöngyvári Katieza: mindazáltal nemes vad, s dicséretére válik a vadásznak.

Hazafiúi tisztelettel

Szél Farkas.

¹⁾ A leány-germekek körbe állanak s kettő a körben állókat kívülről kerülgeti, a második az első befött haját fogja; a kör daloja a dalt, melynek végeztével az első kívül járó kiránt egyet a körből s annak helyére áll; ez pedig megfogja a másik haját, ki előbb az elsőjét fogta, s a játékot tovább folytatják.

oldenburgi hg. iránt a berlini udvar és kormány elfogultabb hajlandóságot mutatott volna; Poroszország egyenlő indulattal viseltetik mindkét követelő iránt, azaz legjobban szeretné mindkettőt elől maga elé rántani a konczot. Egyébiránt a sugalmazottak is bevallják, hogy az augusztburgi herczegnek szabadelvű környezete, s a ragaszkodás, melylyel a herczeg a szeptemberi alkotmány iránt viseltetik, éppen nem oly grata persona a Hohenzollerek előtt, mint vetélytársa, ki a külső fény és hatalmi mázért a felhasználást s az állami függetlenséget szívesen átengedné.

Berlin, oct. 21. Bismarck kedden indul Biarritzból, és több napig fog Párisban mulatni. A feudális „Correspondenz” ezen utra nézve megnyugtatótírokszik Auszriát; Bismarck visszatérte előtt — ugymond — nem fog elődni a bécsi miniserválság.

Hamburg, oct. 21. Aarhusban polgárok és porosz katonák közt véres összeütközés történt. Falkenstein ez okból megtiltotta a korembában járását estve, nemkülönben megtiltotta a dán országgyűlésről szóló nyomatotok jelentések terjesztését.

Törökország. Mint az „Indép. belge” nek Konstantinápolyból f. hó 10-ől írják, az értekezleti hatalmasságok záradégyi bizottmány elfogadta a patriarchatus emlékiratát, s kebléből nehány tagot Bukurestbe akar küldeni, a román igények megbirálása végett.

A marseillei „Semaphore” tudósításai szerint, a tuniszi bey csapatjai nemhogy győztek volna — mint az előbbi tudósítások állíták — hanem inkább teljesen megverettek. Zeruch tábornok elfutott, hadteste szétvetetett, táborra leromboltatott, s 9 ágyú került a felkelők kezére.

Konstantinápolyból f. hó 12-ől kelt levelek szerint ott a kereskedelmi válság folyvást tart. Az angol bukások hatása következtében a török állampapírok árfolyama tetemesen csökkent. Bentivoglio smyrnai franciaia consul lakomát adott Murat herczegnek, ki Ephesus romjainak megsemmisítésére indult. — Martinez del Rio, Mexiko küldöttje, a szultánt értesíté Miksa császár trónra jutásáról.

Spanyolország. Mint Madridból f. hó 17-ől jelentik, a „Noticias” szerint 16-kán progressistius meeting tartatott, Olozaga elnöke alatt. 300 személy volt jelen a meetingen, mely egy központi bizottmányt nevezett ki, melyben többek közt Espartero tábornagy, Olozaga, Prim tábornok s Ma-dea is szerepeltek.

Az „Epoca” azt állítja, hogy az új progressistius bizottmány tagjainak két-harmada a választásokban részt nemvétel mellett van.

Mint Madridból f. hó 18-ól jelentik, az „Epoca” s a „Politica” a Chinchá szigetek megtartását tanácsolják, anyagi zálogul mindaddig, míg Peru Spanyolországnak elégtételt nem fog adni.

Amerika. A „France” szerint Amerikában a választási harc igen nagy hévvel, azonban minden zavargás nélkül foly. Különösen élénk lesz a küzdés Lincoln s McClellan párhívei közt. Mindazáltal lehetetlen előre látni, hogy minő lesz annak kimenetele.

A baltimorei convent minoritása legközelebb tiltakozást adott ki Maryland állam új alkotmánya ellen. Valóban világos, hogy ezen okirat, mely Maryland lakosainak $\frac{1}{4}$ -ét kikizárja a választási jogból, mint a kik a déli irányban lakoszenyűk miatt compromittálva vannak, csupán a győzelmes erőszak,

s nem a jog műve lehet. Azonban ezen alkotmány — bármily kevéssé igazságos s szabadelvű legyen is — mégis rá fog szabotni a marylandiakra a diadalmas éjszakai katonai ereje által.

New-York, oct. 8. Forrest déli tábornok, ki Sherman tábornok közlekedési vonalait igyekezett elvágni, Daltonnál Rousseau tábornok által tökéletesen megveretett s hadai szétkergettek. Forrest iszonyu veszteségeket szenvedett, s nem kell többé félni, hogy Sherman közlekedési vonalait legkisebb veszély is fenyegethesse. — Forrest veresége nagy fontosságu Északra nézve.

Missouriban Price és Rosenkranz között még nem történt összeütközés.

Perui tudósítások azt állítják, hogy az ottani congressus elhatározta Spanyolországnak hadat izenni, ha ez utóbbi a Chinchá szigeteket oda nem hagyja.

Ujabb. A „N. F. Presse” mint legujabb hírt közli, hogy gróf Rechberg beadta volna lemondását, s gróf Mensdorf-Pouillyval, Galliczia kormányzójával alkudozik a kormány.

Bécs, oct. 24. Egy legujabb párisi rüpirat, mely — mint bevallják, hivatalos eredetű — az egyezmény sulypontját ama parlamenti szavazat megszüntetésére helyezi, mely Rómát nyilvánítja Olaszország fővárosának. (P. L.)

Hamburg, oct. 23. Az itteni „Unpart. Corr.” következő hiteles tudósítást közöl a lauenburgi rendek gyűléséről: 14 szavazattal 4 ellenében a lovagi- s paraszt-rendek azon öbajást fejezték ki, miszerint a tartományi önállás s tartományi alkotmány megőrzése mel-

lett, alkudozások kezdessenek meg Poroszországhoz csatlakozás (nem bekebelezés) iránt, mely végre két rendi tag — t. i. Bülow örökös tartományi marsall, s Dahm, möltni városkapitány jelöltetnek ki, kik mellé Will-rock tartományi syndicus rendeltetett.

Berlin, oct. 24. A mai „Nordd. Ztg.” írja: Poroszországnak nincs azon helyzetben, hogy a lauenburgiaknak Poroszországhoz csatlakozás iránti határozatukat minden további tárgyalás nélkül tekintetbe vehesse; minthogy Austria, a fennálló szerződés szerint, tényleges együttbirláló és a Poroszországgal szövetsége által oly erkölcsi jogokat szerzett, melyeket a porosz kabinet lelkiismeretesen tiszteletben tartand. — Legyenek meggyőződve a lauenburgiak arról, miszerint Poroszország nem mulasztand el semmit a végből, hogy a dolgok állapotában a népesség kívánalmainak megfelelő rendet idézze elő.

Brüsszel, oct. 23. Az „Indép. belge” kifejti, hogy Róma sorsa lakossági színtelenségétől vagy eszélyétől függ; a körülményekhez képest az egyezmény Olaszországra nézve nagy jótétemény, s a pápaságra nagy veszély lehet.

Nagy sensatiót gerjeszt egy új rüpirat, mely föltétlenül pártolja a Patrimonium Petri fönttartását.

Bécsibörze October 26-kán: Nemzeti kölcsön 79.40. 5% Metalliques 70.10. Bank-részvény 77.77. Hítel-részvény 117.70. Váltó Londonra 117.25. Ezüst 117. — Arany 5.62. 1860-diki Állam kölcsön 93.10.

October 24 én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 73.25. Erdélyi 68.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

6531 eln. 1864.

(271)

(2—3)

Hivatalos hirdetmény.

Miután egy, a volt k. főkörmányszéki mérnök Gaiser által 1848-dik évben, és egy, mérnök Székely által 1850-dik évben készített, a Kis-Küküllő folyam szabályozására vonatkozó térkép az 1861-ik évben magán kezekre került, felszólítottik mindenki, kinek az érintett 2 darab térkép jelenlegi hollétérol tudomása van, arról ez évi december 31-keig a kir. főkörmányszék Elnökségét tudomásba tenni.

N. Szeben, october 20-kán, 1864.

Az erd. kir. főkörmányszék elnökségétől.

NEM HIVATALOS.

(269)

(1, 3)

EGY OKLEVELES GYÓGYSZERÉSZ SEGÉD,

ki a székely főváros egyik igen jólrendezett gyógytárában 7 évig folytonos alkalmazásban volt, kíván valamely nagyobb erdélyi gyógytárban alkalmazást nyervehetni november 15-étől fogva. E tárgyat illető levelek S. F. czim alatt a „Szentlélek” czimű gyógytárba küldeni.

(273)

(1—2)

Egy négyéves tehén el tévedett, jegyei ezek: szürke szőrű, csakó szavú, a jobb füle alatt a pofáján egy dió nagyságu kinövés. A ki megtalálja, jelentse Kolozsvárt a Tanácsbáznál T. Nemes urnál, hol illő jutalomra számíthat.

Az első magyar ált. biztosító társaság

kolozsvári főügynöksége

biztosít

TŰZKÁROK ELLEN

a lehető jutányos díjak, gyors kártérítések mellett, épületekre, gazdasági- és iparkészletekre, butorokra, állatokra, életbiztosításokat is elvállal, a biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak, a biztosított életében fizetendő kifizetési tőkék, elhalasztott éviaradékok (nyugdíjak) és közvetlen járadékokra.

Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van a nagy-piacz 162 sz. a. és vidéki ügynökök:

Abrudbányán: Pongrácz D.;	Fehérvárt: Matherny Emil;	M.-Ujvárt: Sebestyén A.;
Alfaluban: Gál Elek;	Felvinczen: Lemberger M.;	M.-Szengyelben: Császár L.;
A.-Rákoson: Józsa András;	Gyaluban: Soós Ferencz;	M.-Záhon: Kutasi Ferencz;
Ardón: Viski Pál;	Gy.-Mónostoron: Fritsch J.;	Moeson: Robonczai Zs.;
Alkomán: Papp János;	Hévízen: Péterfi Sándor;	N.-Hondán: Móricz S.;
Bágyonban: Dali Ádám;	Hidalmáson: Majthényi Fer.;	N.-Ölyvösön: Deács Sándor;
Baróthon: Császár Antal;	Jaádon: Stillfried Bernád;	N.-Enyeden: Ungerpek M.;
B.-Hunyadon: Hiry János;	Jarában: Siménfalvi Gy.;	N.-Sajón: Szévédfi György;
Beszterczén: Tannenhaus I.;	Kapnikbányán: Gruber Ján.;	Oláh-Láposbányán: Hanschild György;
Bethlenben: Bernádi D.;	Kékesen: Némethy Sándor;	Pókafalván: Márk József;
Bodolán: Kósa Sándor;	K.-Vásárhelyt: Harkó L.;	Reteggen: Köblös István;
Booson: Mosa Samu;	Kis-Borosnyón: Albu Endre.;	O.-Tordán: Osztián testvérek;
Büllönbén: Sebestyén K.;	Kis-Enyeden: Papp Miklós;	Sz.-Nádason: Pogány L.;
Buzában: Benkő József;	Kerondon: Nán Sándor;	Szamosújvárt: Dájbukát J.;
Czegén: Máttyás Zsigmond;	Koosvárt: Sallai István;	Sz.-Udvarhelyt: Solymosi J.;
Csapón: Finna István;	Kövenden: Tanács Samu;	Szeredabélyt: Medgyesi J.;
Czintoson: Gerasimu János;	M.-Láposon: Breuer Pál;	Teleken: Magyarosi F.;
Cs.-Keresztúron: Torna K.;	M.-Ludason: Szabó Sándor;	Tekébe: Varga Sámuel;
Cs.-Szeredában: Erős Elek;	M.-Igenbe: Mohai Sándor;	Toroczkon: Koronka Antal;
Dészen: ifj. T. Róth Pál;	M.-Régenben: Szász István;	Tövisen: Lukács József;
Dézsfalván: Kovács Dénes;	M.-Frátán: Finta Samu;	Uj-Tordán: Balogh János;
D.-Szt.-Mártonban: Szőnyi Ferencz;	M.-Örményesen: Kassai K.;	Válaszuton: Füleip István;
Egerbegyén: Barabás J.;	M.-Bándon: Boér Antal;	Vajában: v. Filep Albert.
	M.-Vásárhelyt: Jenei A.;	

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége.

(265) (3—6)

KÖVÁRI LÁSZLÓ.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(263)

Alóírt ajánlja a legnagyobb választékban és nagyszerűen ellátott Szöcs-mű raktárát, s különösen minden igyekezetét arra fordítja, hogy több évi külföldi tapasztalatait hazája javára felhasználja; arra törekedvén, hogy a szegényebb sorsuak is képesek legyenek ezután Bundával ellátni magukat.

PROHACZKY JÁNOS, szöcs-mester Kolozsvárt

Nagypiacz Nro 7.

(1)

BERINGUIER orvos tudor

(12—12)

cs. kir. és hercegi, udvari szabadalmakba részeltetett:

Növény-gyök Olaja.

Hajfestő-szere.

Mint az emberi hajnövelés szilárdítására és szépítésére szolgáló csatlakozó szer, nevezetesen oly eseteknél, hol a kora szürkülés és hajkihullás már mutatkozik, megelőző eredménnyel alkalmazható, orv. tud. Beringuier Növény-gyök olaja megakadályozza az oly alkalmatlan folt és feleserepedési képződést, a hajnak élénk fényt, kellemes simaságot és pubekony lágyaságot kölcsönözvén, bizonyosan minden öltözék-asztal díszére szolgálhat.

Egy hosszabb használatra elégséges üveg ára 1 ft. o. ért.

Dr. SUIN BOUTEMARDT illatos-FOGPEPJE

Ez mint alkalmasnak és észszerűnek bizonyosult, s tisztított állományokból előállított készítmény, a fog és foghúrok fenntartására, a többi ily nemü esmeretes és használt szerknél sokkal hamarabb és biztosabban tisztító, a nélkül, hogy a fog romlását legkevésbé is bántaná, s egyszersmind szilárdító és erősítő hatása által, az egész száj-üregnek nagyon üdítő, jótékony frissességet kölcsönöz.

LINDES orv. tudor és tanár

NÖVÉNYI RUD-HAJKENŐJE.

Ezen legcélszerűbb művegyézi-kezelési eljárás által, tiszta növényi alkatrészekből gondosan készített hajkenő, a hajnövelésre nagyon jótételeg hat, azt puhán tartva, a kiszáradástól megóvjá, s a mellett a hajnak szép, természetes fény, s jelentékeny rugékonyságot kölcsönöz, s ezeken kívül még a hajcsomag összetartását is eszközi.

Eredeti darabokban 50 uj kr.

A fennebbi kitűnő sajáttságai által elhírhedt jeles szerek jót állás melletti valódiságokba kaphatók:

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: Kolozsvárt, csak is gyógyszerész WOLFF J. s KHUDI J. özvegyénél valamint Beszterczén: Kelp Frigyes, és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dézs: Krémer Sámuel. Déván: Bosnyak és Gergelyfi. Nagy-Enyeden: Bisztricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész. Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hát-szege: Mátéfi Béla gyógyszer. Károlyfehérvárt: Rusz János, és Matherny Emil gyógyszer. Kézdi-Vásárhelyt: Fejér Lukács; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Brekner Károly, Vándory & Brandseh; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Szamosújvárt: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szébenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Seps-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kaantz J. A. gyógyszer; Szeredában: Gozsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalatnán: Megay Guszt. A. gyógyszer.